

Milí pátáci a milí rodiče,

dnes se spolu vypravíme do poměrně nedávné historie – do **dvacátého století**. Víme už, že v minulých staletích jsme se seznamovali s různými uměleckými *obdobími* – od renesance přes baroko a klasicismus až k romantismu 19. století. **Jak ale pojmenovat hudbu 20. století?** Na tuto otázku bohužel neexistuje jednoduchá odpověď. 20. století bylo totiž bohaté na **spoustu nových uměleckých stylů a směrů**. Mezi největší novinky patřil vznik filmu, zdokonalila se možnost nahrávání hudby, nástroje se technicky zdokonalovaly a vznikaly nové¹ a **hudbu ovlivnila také věda a technika** (vznik elektronické hudby). Někteří skladatelé si stýskali po starých časech a pokroku v hudbě se spíše bránili, jiní zase naopak nadšeně vítali vše nové a rádi experimentovali. **Jednotný styl ale v hudbě 20. století nenajdeme.**

Skladatel **Igor Stravinskij** (1882-1971) patřil mezi vzácné chameleony hudby 20. století. V jeho osobě se spojoval skladatel milující staré pořádky i ryzí experimentátor. Jeho balet **Svěcení jara**, ve kterém se Stravinskij inspiroval starými ruskými lidovými tradicemi, vyvolal ve své době doslova skandál! Zato ve svém baletu **Pulcinella** se nechal inspirovat hudbou starších slohových období – hovoříme o takzvané hudbě **neoklasicismu**. V závěru života zase komponoval **seriální hudbu**, která má blízko k matematickým operacím. Jak vidíte, opravdový chameleon!

Vždy elegantní Igor Stravinskij při práci u svého klavíru

Těžko by se ale mohl stát tak zručným *chameleonem hudby* nebýt jeho skvělých učitelů. Byl například žákem významného ruského skladatele **Nikolaje Rimského-Korsakova**, kterého možná znáte jako autora nádherné symfonické básně *Šeherezáda*, která vychází z příběhu *Pohádek tisíce a jedné noci*.

---

¹ Např. nástroj **theremin** – na který člověk hraje, aniž by se ho dotýkal! Podívejte se zde: <https://www.youtube.com/watch?v=w5qf9O6c20o>

Vzpomenete si z minulého učiva, co je to symfonická báseň? Jistě to pro Vás nebude těžké a kdyby náhodou ano, můžete si kousek *Šeherezády* poslechnout a určitě Vás napadnou ta správná slova.

<https://www.youtube.com/watch?v=SQNymNaTr-Y>

Rimskij-Korsakov naučil Stravinského především **umění instrumentace** – schopnosti pracovat s hudebními nástroji ve skladbě tak, aby vznikaly jejich nápadité kombinace, nevšední barvy, zkrátka aby byl výsledný zvuk skladby co nejpestřejší. Jistě mi dáte za pravdu, že právě *Šeherezáda* instrumentací vyniká. Není proto divu, že Stravinskij se cítil stejně dobře v experimentu jako v tradici, když si uměl s nástroji tak dobře poradit!

Uf, to bylo ale nových pojmů a informací, že? Abychom v nich úplně nezabloudili, zkuste si na volný list papíru napsat všechny pojmy, které byly pro Vás nové a napište, jak jim rozumíte. Budu ráda, když se o to se mnou podělíte. 😊

Rimskij-Korsakov nebyl sám, kdo si oblíbil **pohádkové náměty**, pro ruskou hudbu přelomu 19. a 20. století to bylo typické. Ani Igor Stravinskij „nezůstal pozadu“. Jeho balet **Pták Ohnivák** pojednává o dobrodružství prince Ivana, který poté, co ušetří život kouzelného Ptáka Ohniváka, získává od něj kouzelné pírkó, což rozpoutá sled podivuhodných událostí... Jaké události to byly, to si povíme příště, dnešní povídání ale zakončíme alespoň malou ochutnávkou – tancem Ptáka Ohniváka. Zkuste si všimnout především nádherné instrumentace a napište, co Vás na ukázce nejvíce zaujalo. <https://www.youtube.com/watch?v=ysrK-Zlr-N4>

Princ Ivan a Pták Ohnivák, ilustrace Ivana Bilibina

Zdraví Vás a na Vaše odpovědi se těší Petra Čtveráčková (ctverackova@zusiurnika.cz). 😊